

Грина Матяш

Концепція створення та функціонування національного реєстру «Архівна україніка»*

1. Загальна частина

Документи культурної спадщини України, які знаходяться за кордоном, та документи іноземного походження, що стосуються української історії, потенційно є складовою Національного архівного фонду України. Такі документи в науковій літературі названо «архівною українікою». Це поняття запроваджено/повернуто в науковий та суспільний обіг на початку 1990-х рр. в умовах започаткування процесів, пов'язаних із виявленням і вивченням джерел з історії державотворення та формування національних традицій у різних країнах, що актуалізувало проблеми спільної архівної спадщини та реституції архівних фондів, передусім притаманні пострадянським державам («архівна росіка», «архівна білорусіка» тощо) та колишнім країнам соціалістичного табору («полоніка», «гунгаріка», «румуніка» тощо).

Згідно з Законом України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» (2001, ст. 4) архівна україніка підлягає поверненню або має надійти в Україну в оригіналах чи копіях. Однак на практиці реалізувати це завдання неможливо без укладання спеціального реєстру – комплексного аналітико-синтетичного масиву відомостей з архівною інформацією другого рівня про місця зберігання (країни, міста, інституції/приватні власники), склад і зміст архівної україніки та регламентацію доступу до цієї інформації.

Концепція створення і функціонування Національного реєстру «Архівна україніка» враховує накопичений український і зарубіжний досвід у цій сфері. Основні засади виявлення, реєстрації та запровадження в науковий обіг архівної інформації, обмеженої змістом поняття «архівна та рукописна україніка», визначено Державною програмою «Книжкова та рукописна спадщина України: створення бібліографічного реєстру і системи збереження та загальнодоступності» (1992), зокрема її підпрограмою «Архівна та рукописна Україніка: Національна зведена система документальної інформації» (1991–1996). Упродовж 1993–2007 рр. здійснено певні заходи щодо реалізації цієї програми зусиллями співрозробників: Інституту української археографії АН України, Інституту рукописів ЦНБ (нині – НБУВ), Головархіву при Кабінеті Міністрів України, Міністерства культури України, Національної комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей при Кабінеті Міністрів України, Українського наукового інституту Гарвардського університету (США), УНДІАСД.

Проблеми реєстрації архівної україніки відобразилися в Державній програмі «Культурні цінності України: Втрати. Шляхи повернення», прийнятій у червні 1999 р., та в рішеннях Колегії Державного комітету архівів України «Про створення баз даних на зарубіжні документи історико-культурної спадщини України та документи іноземного походження з історії України» від 17 січня 2001 р., «Про підготовку основних засад міжвідомчої Програми «Архівна спадщина української еміграції та діаспори ХХ ст.» від 27 листопада 2002 р., «Про виявлення зарубіжної архівної україніки державними архівними установами» від 22 грудня 2006 р., спрямованих зокрема на створення та реалізацію програми виявлення архівної україніки за межами України на період з 2001 р. по 2010 р. Однак завершення такої роботи у вигляді спеціальних довідників та баз даних про архівну україніку в конкретних країнах досі не відбулося.

Результати зусиль у цій царині реалізовані в інформаційному ресурсі, розміщеному на Веб-порталі Держкомархіву України (розділ «Зарубіжна архівна україніка»), який включає загальні огляди, матеріали до бібліографії (589 позицій, перелік динамічний), огляди зібрань україніки в країнах світу (Австралія, Австрія, Великобританія, Італія, Казахстан, Канада, Польща, Росія, США, ФРН, Франція, Чехія), нормативні документи.

2. Мета та основні завдання

Мета Концепції полягає в розроблянні теоретичних, правових та організаційних засад створення і функціонування Національного реєстру «архівна україніка», визначенні напрямів та об'єкту архівної евристики, з'ясуванні засобів і способів репрезентації архівної інформації такого типу та умов доступу до реєстру.

Основні завдання:

- визначання змісту поняття «архівна україніка» та кодифікація його в архівному законодавстві;
- удосконалення законодавчих та інших нормативних актів, пов'язаних із виявленням, обліком та організацією використання архівної україніки;
- визначання кола співрозробників Національного реєстру «Архівна україніка»;

- з'ясування напрямів та рівнів архівної евристики задля створення Національного реєстру «Архівна україніка»;
- розроблення алгоритму проведення науково-пошукової та науково-дослідної роботи щодо виявлення архівної україніки;
- визначання способів репрезентації архівної інформації такого типу та умов доступу до реєстру;
- вироблення схеми описання документів/комплексів архівної україніки;
- з'ясування механізму фінансування робіт зі створення Національного реєстру «Архівна україніка».

3. Основна частина

3.1. Історія поняття

Вперше поняття «україніка» запроваджено в науковий обіг у бібліотечній сфері під час створення 1918 р. у Києві Всенародної бібліотеки України (далі – ВБУ). Термін формувався за аналогією до назв зібрань книг, виданих до XIX ст. у Росії (в тому числі слов'янських), – «rōssica» в Імператорській публічній бібліотеці у Санкт-Петербурзі, чи вивезених із Речі Посполитої книжкових і рукописних колекцій «rōlonica» у Паризькій бібліотеці. У складі ВБУ планувалося створити відділ «Ucrainica» (зі статусом головного) для зосередження в ньому видань різними мовами про історію України та українського народу, його матеріальну і духовну культуру, народне мистецтво, мову та відповідних бібліографічних покажчиків. Водночас завдання рукописного відділу (збирання рукописів, епістолярію, портретів видатних діячів, які мешкали й діяли на українській території) засвідчували поширення поняття «україніка» на всю сукупність джерел (друкованих, рукописних, образотворчих), в яких акумулювалася інформація про національно-державний розвиток України та духовне життя українського народу. Активно обговорювався зміст поняття «україніки» бібліографами (Федором Максименком, Юрієм Меженком, Сергієм Масловим, Левом Биковським та ін.), які відрізняли його від поняття «репертуар української книжки» і співвідносили зі змістом бібліографії українознавства. Повна ідеологізація архівної справи та бібліотечної справи 1930-х рр. не лише зумовили заборону формування відділу чи припинення формування національної бібліографії, а й на тривалий час викреслили саме поняття з наукового обігу.

У сфері архівної справи поняття «україніка» впродовж кінця 1910–1920-х рр. використовувалося в процесі формування інформаційного масиву другого (відомостей про документи українського походження переважно в російських архівосховищах) та першого (копіювання документів) рівнів. Зокрема, про такі документи йшлося під час обговорення долі українських культурних цінностей (в тому числі архівів), що зберігалися в російських музеях, архівах, бібліотеках, у контексті розподілу державного майна і державних боргів під час мирних переговорів із Росією, які відбувалися в травні – жовтні 1918 р. у Києві. Силами архівної комісії на чолі з Олександром Грушевським було складено списки документів українського походження і рекомендовано черговість їх повернення.

На початку 1920-х рр. у працях Дмитра Багалія та Віктора Барвінського «Українські архівні фонди в межах РСФРР» (1925), Михайла Грушевського «Про потребу утворення Інституту української історії в складі АН СРСР» (1928) на теоретичному рівні було окреслено потребу реєстрації документів українського походження (актових, історико-літературних, картографічних, образотворчих) у бібліотеках, архівах та музеях Росії та інших радянських республіках тодішнього Союзу. Виявлення та копіювання українських документів у російських архівосховищах у другій половині 1920-х рр. проводили співробітники кафедри історії України УАН. Розпочата 1923 р. систематична практична діяльність Укрцентрархіву щодо повернення з Москви окремих комплексів архівних документів українського походження завершилася переданням у жовтні 1931 р. 134 томів Румянцевського опису Малоросії.

Проте, для означення евристичної і наукової роботи в галузі архівної справи термін «україніка» не застосовувався. Однак сама постановка питання про наукове обґрунтування повернення документів українського походження у Україну та спроби осмислення поняття, яке в сучасному архівознавстві трактується як «спільна архівна спадщина», надалі відіграла важливу роль у розробленні концепції Архівної україніки.

На тлі початкового функціонування поняття «україніка» в УСРР–УРСР зарубіжні науковці вже широко послуговувалися ним для означення досліджень з історії та культури України. Зокрема, в Канаді побутовали терміни «україніка» (праці з історії України та українського народу, його

культури та етнографії) та «канадська україніка» (праці з української тематики, створені канадськими українцями), синонімічні терміну «українознавство».

Відродження поняття (з певним переосмисленням його значення) в Україні припало на кінець 1980-х – початок 1990-х рр. Актуалізації терміну «україніка» з якісно новим змістом сприяли відродження діяльності Археографічної комісії АН УРСР і проведена нею Всеукраїнська нарада «Українська археографія: сучасний стан та перспективи розвитку» (Київ, грудень 1988), а також обговорення питання про загальну концепцію «україніки» під час Першого Конгресу Міжнародної асоціації україністів (Київ, вересень 1990), де було висловлено думки щодо поширення змісту поняття «україніка» на всю бібліотечну, архівну та музейну документну спадщину України. Спроби створення комплексу довідників про українські документи, що зберігаються в зарубіжних архівосховищах, здійснювалися відкритим на базі Археографічної комісії Інститутом української археографії (нині – Інститут української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України) у співпраці з Інститутом рукопису ЦНБ АН УРСР (нині – НБУВ) та Головним архівним управлінням при Кабінеті Міністрів України (нині – Державний комітет архівів України). Програму виявлення, обліку, описування архівних документів та рукописних книг, створення національного банку інформації про документальні джерела з історії України було обговорено на спеціальній Міжвідомчій розширеній нараді (Київ, жовтень 1991). У процесі підготовки програми термін «писемна україніка», первісно запропонований для означення матеріалів, що безпосередньо (або непрямо) стосуються всіх сторін життя населення України (а також видатних українських діячів) в минулому (або виникли і побутували на її території), складених різними системами письма на різних носіях, а також документів з української тематики, що виникли і побутували поза її межами, було замінено терміном «архівна україніка». Останній точніше відображав зміст поняття порівняно з терміном «писемна україніка», який, на думку колективу розробників програми, мав відмежувати все, що не є архівними документами в класичному розумінні, від друкованих видань. У ході дискусії під час наради запропоноване визначення було доповнено терміном «рукописна україніка» з огляду на специфіку такого документного масиву як рукописні книги, відмінні методики їхнього описування порівняно з архівними документами та традиції комплектування рукописних відділів бібліотек. Відтак термін «архівна та рукописна україніка» міг адекватно репрезентувати поняття про синтетичний комплекс документів, інформація яких повноцінно відтворює історичний і культурний розвиток України та духовне життя українського народу.

У травні 1992 р. Державний комітет з питань науки та технологій при Кабінеті Міністрів України затвердив Державну програму «Книжкова та рукописна спадщина України: створення бібліографічного реєстру і системи збереження та загальнодоступності», окремі проекти якої мали безпосереднє відношення до виявлення, обліку та наукового описування українських архівних документів за межами України, – «Архівна та рукописна Україніка: Національна зведена система документальної інформації», «Історія України в зарубіжних джерелах ХІХ – початку ХХ ст.», «Архів українського звукозапису». Згідно з Програмою «Архівна та рукописна Україніка: Національна зведена система документальної інформації» до обсягу поняття «архівна та рукописна україніка» було віднесено:

- матеріали, що безпосередньо стосуються всіх сторін життя населення України в минулому і зафіксовані різними системами письма на будь-яких матеріальних носіях;
- матеріали, побічно пов'язані або якимось чином дотичні до України та її історії;
- матеріали, що не стосуються історії України, але виникли чи побутували (або побутують) на її території;
- матеріали про діячів України чи про певні періоди діяльності на українських землях діячів інших етнічних груп, земель та держав;
- матеріали з української тематики, що виникали і побутували за межами України;
- відомості про архівні документи та рукописні книги зі сховищ та колекцій, зібрань України та поза її межами¹.

У середині 1990-х рр. рубрики «Архівна Україніка» з'явилися в журналі «Архіви України», науковому щорічнику «Студії з архівної справи та документознавства», археографічному щорічнику «Пам'ятки».

Актуалізоване в українській історичній науці поняття «архівна україніка» щодо змісту практично співпадало з майже одночасно запровадженими в науковий та суспільний обіг поняттями «архівна росіка», «архівна білорусіка», «полоніка», «гунгаріка», «романіка» тощо.

3.2. Теоретичні засади

Наукове обґрунтування створення зведеного реєстру Архівної україніки викладено в працях Патриції Грімстед Кеннеді² та Геннадія Боряка³, які виокремлюють у її складі «український» та «зарубіжний» комплекси. Думки українського та американського науковців щодо змісту архівної україніки не мають істотних відмінностей і передбачають включення до її складу пов'язаних з історією України та українського народу документів з усіма типами носіїв, як вивезених емігрантами в різні періоди, так і утворених ними за межами України.

Важливе значення для розроблення методики описування та реєстрації архівної інформації має праця Любові Дубровіної «Архівна та рукописна україніка»: до проблеми об'єкта археографічного та інформаційного опису в системі НАІС⁴, в якій репрезентовано наукові засади інформаційно-технологічних процесів, пов'язаних зі створенням комп'ютерної системи національного масштабу та стандарту архівного опису цього рівня організації архівної інформації, та відповідний методичний інструментарій. У ній вперше поставлено питання про стандартизацію архівної дескриптивної практики в Україні, розроблено на підставі досвіду в цій сфері робочих груп з підготовки дескриптивних стандартів Канади та США (Working Group on Archival Descriptive Standards of the Bureau of Canadian Archivist, 1982 та Working Group of Standards for Archival Description, 1988), уніфіковано методики описування архівних документів і рукописних книг.

Прикладні, програмно-технологічні аспекти створення Національної архівної інформаційної системи розробили Сергій Гриша та Олег Сохань⁵. Найбільш прийнятним підходом, здатним задовольнити всі вимоги, вони назвали асоціативний, що ґрунтується на суміщенні індексного файлу з основним і дає змогу поліпшити спрямованість пошуку, підвищити рівень сервісу, досягти значної економії запам'ятовуючого простору, гнучко адаптовувати механізм пошуку та індексації, максимально спростити функції адміністратора бази даних і уможливило розподілену обробку даних.

Науково-практичні аспекти створення довідників про архівну україніку розроблялися на базі УНДІАСД.

Таким чином, на середину 1990-х рр. в Україні було розроблено теоретичні засади поняття «архівна та рукописна україніка», а також науково-методичні та програмно-технологічні аспекти створення Національної архівної інформаційної системи.

Водночас узагальнена типологія документів архівної україніки потребує деталізації на рівні кожної країни, де відклалися документи українського походження і активно формуються на сучасному етапі «українські комплекси» у складі національної сукупної спадщини, з огляду на специфіку процесів еміграції українців у ці країни. Відтак є потреба виокремити на генеральному рівні три групи:

«автентичну Україніку» (група А, Б),

«історичну Україніку» (до 1991 р.: групи В, Г, Д, Е),

«модерну Україніку» (після 1991 р., групи Б, В, Г, Д, Е).

З огляду на особливості формування обох цих комплексів в складі першої групи можна розглядати такі комплекси:

А) документи, створені в Україні й вивезені емігрантами (переважно міжвоєнного і повоєнного періодів): а) українських урядів, міністерств та відомств УНР, УД, ЗУНР та ін.; б) дипломатичних установ УНР, УД, ЗУНР; в) українських військових підрозділів (легальних та нелегальних): УПА, Січові Стрільці та ін.; г) наукових установ, навчальних закладів та закладів культури; д) українських видавництв та редакцій газет і журналів; е) релігійних установ; є) рукописи наукових і літературних творів українських учених, митців, письменників, поетів; ж) документи особового походження українських політичних, громадських та культурних діячів; з) рукописи та рукописні книги, що потрапили за кордон у складі колекцій та книгозбірень українських емігрантів; і) архіви українських діячів, передані на постійне зберігання до державних і недержавних архівних установ відповідно до заповіту фондоутворювача; к) архіви українських діячів, що перебувають у приватній власності (отримання інформації за згодою фондоутримувача);

Б) документи, створені в Україні й переміщені (у результаті централізації архівних фондів за радянського часу чи незаконним шляхом) за її межі: а) про українців у складі Червоної та Радянської Армії; б) особисті архіви та колекції неукраїнського походження документів, пов'язаних із історією України; в) кінофотофонодокументи; г) технологічна, картографічна, геодезична, наукова та інша спеціальна і супровідна документація;

В) документи, створені українцями в еміграції (це питання пов'язано з проблемою національної самоідентифікації утворювачів документів): а) українських організацій (як

світового, так і локального значення), створених у інших країнах; б) українських церков різних конфесій; в) наукових і навчальних установ, спрямованих на розвиток української науки і освіти за межами України; г) колекції відомих українських діячів, що мешкали в тій чи іншій країні;

Г) **документи, створені в країні локалізації української громади/українців, які містять інформацію про українців, український народ, Україну:** а) державних установ цієї країни; б) державних установ інших країн; в) недержавних організацій та установ (політичні партії та рухи, громадські організації, наукові установи тощо); г) архіви церков, релігійних організацій; д) документи інших (окрім українських) етнічних груп і релігійних громад та їхніх відомих представників, що емігрували з території України;

Д) **особові фонди неукраїнського походження, що містять відомості як про історичні події, що відбувались на території України, так і про українську спільноту в країні її локалізації:** а) зарубіжних дипломатів, які перебували в Україні згідно з призначенням; б) міжнародних гуманітарних представництв; в) учасників визвольних змагань та збройних конфліктів на території України; г) діячів культури, науки, освіти, представників урядових або бізнесових кіл, які підтримували професійні контакти з українцями або навчалися в Україні;

Е) **документи, утворені в Україні зарубіжними державними і недержавними установами та організаціями,** які містять інформацію про Україну та українців: а) дипломатичні документи; б) зарубіжних бюро ЗМІ; в) військових, економічних, культурних, релігійних, наукових, освітянських, бізнесових представництв; г) рукописні і документальні колекції, зібрані іноземцями в Україні.

3.3. Правові засади

Правові засади включення до сукупної архівної спадщини нашої держави документів українського та іноземного походження, що стосуються історії України та українського народу, визначає Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» (в обох редакціях: 1993, 2001). Зокрема, дотичними до ідеї створення Національного реєстру «Архівна україніка» є статті Закону щодо складу та формування Національного архівного фонду України, створення довідкового апарату та права власності на документи. Тим самим на законодавчому рівні уконституційовано поняття «Архівна україніка», однак без використання відповідного терміна.

На сучасному етапі з огляду на національне значення виявлення, реєстрації і внесення до НАФ документів Архівної україніки Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи України» (2001) потребує змін і уточнень, зокрема в статтях, пов'язаних із визначенням поняття (Розділ I «Загальні положення», ст. 1 «Визначення термінів» – необхідно включити термін «архівна україніка»), назвою та завданнями архівної установи, яка зберігатиме такі документи (Розділ VI «Система архівних установ») та їх виявленням і реєстрацією (відповідальність за виявлення архівної україніки та визначення механізму фінансування діяльності, пов'язаної з виявленням та реєстрацією архівної україніки) (Розділ VII «Фінансове, матеріально-технічне і кадрове забезпечення архівних установ») та засад створення Національного реєстру «Архівна україніка» (Розділ V «Використання Національного архівного фонду»).

3.4. Організаційні засади

З огляду на загальнодержавне значення створення Національного реєстру «Архівна україніка» слід віднести науково-пошукову та науково-дослідну роботу з виявлення, описування та обліку архівної україніки до пріоритетних завдань державних архівних установ.

З метою координації та ефективного виконання робіт, пов'язаних із створенням реєстру, необхідно надати функції координаційного центру Центральному державному архіву зарубіжної україніки (далі – ЦДАЗУ) відповідно до його статутних завдань, а до кола співрозробників включити: інші державні архіви та архівні підрозділи організацій та громадських об'єднань, де зберігаються відповідні документи: УНДІАСД, ЦДІАК України, ЦДІАЛ України, ЦДАВО України, ЦДАГО України, ЦДАМЛМ України, ЦДКФФА України, ІР НБУВ, Відділ інформаційних технологій Державного комітету архівів України.

Важливою умовою ефективності цієї важливої роботи є участь в ній академічних інституцій, які мають досвід такої діяльності (Інститут археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського, Інститут історії України, Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка, Інститут етнології та фольклористики імені М. Т. Рильського), зарубіжних наукових установ (Гарвардського українського наукового інституту, Канадського інституту українських студій, Українсько-канадського

дослідно-документаційного центру), та архівних служб і об'єднань/спілок архівістів зарубіжних країн (за згодою).

3.5. Напрями та рівні архівної евристики зادля створення Національного реєстру «Архівна україніка»

Першим рівнем виявлення архівної україніка слід вважати рівень держави з виокремлення п'яти груп пошуку: а) Російська Федерація і країни колишнього СРСР; б) країни, у складі яких у різні часи перебували українські землі: Польща, Австрія, Угорщина, Румунія тощо; в) країни, куди найінтенсивніше емігрували та емігрують українці: Австралія, Аргентина, Бразилія, Велика Британія, Італія, Канада, Німеччина, Польща, США, Португалія, Туреччина; г) країни, куди вивозилися з України архівні документи: Італія, Німеччина, Чехія та ін.; д) країни, з якими Україною встановлено дипломатичні відносини.

Другий рівень – інституційний/особовий – передбачає виявлення архівної україніка в усіх державних і громадських установах, а також приватних зібраннях, де зберігаються такі документи:

А) державних архівах (національних, регіональних/провінційних, муніципальних);

Б) церковних архівах;

В) архівах самоврядних установ і організацій (Архів Української вільної академії наук у США і Канаді);

Г) університетських архівах та бібліотеках;

Д) архівах громадських об'єднань;

Е) музейних зібраннях;

Є) приватних архівах.

Третій (фонду/колекції) і четвертий (документа) рівні часто пов'язані з групами Е та Є другого рівня і вимагають більшої деталізації опису.

Науково-пошукова робота з виявлення архівної україніка включає 4 напрями: а) аналіз бібліографічної інформації; б) реєстрацію інформації про архівну україніка за опублікованими довідковими виданнями; в) реєстрацію інформації про архівну україніка, яка вже надійшла до державних архівів України і зберігається там; г) реєстрацію інформації про архівну україніка за відомостями, репрезентованими в мережі Інтернет; д) реєстрацію інформації про неї під час безпосереднього ознайомлення з документами.

3.6. Способи репрезентації інформації про архівну україніка

Національний реєстр «Архівна україніка» створюється задля запровадження єдиної системи обліку документів культурної спадщини України та документів іноземного походження, що стосуються історії України, які знаходяться за кордоном, й документів (у тому числі копій, мікрофільмів), що надійшли до державних архівних установ України з-за кордону і можуть бути ідентифіковані як архівна україніка, і формується з використанням накопиченого українського та зарубіжного досвіду і новітніх досягнень у сфері інформаційно-комунікаційних технологій.

Національний реєстр «Архівна україніка» – це комплексна інформаційна система, призначена для реєстрації та обліку відомостей про склад, зміст, місце зберігання документів культурної спадщини українського народу та документів іноземного походження, що стосуються історії України і зберігаються за її межами або повернуті до українських архівів.

Репрезентація інформації про архівну україніка в Національному реєстрі передбачається в картковому (для ЦФК), традиційному (архівні довідники) та електронному вигляді (електронна версія фондового каталога «Архіви України»). Національний реєстр «Архівна україніка» є відкритою і постійно поповнюваною інформаційною системою.

Схема описування документів/комплексів архівної україніка для карткового та електронного варіанту включає такі поля:

- Країна
- Місто
- Назва архівної/музейної/бібліотечної установи (приватного архіву), його належність
- Назва фонду/колекції, архівний шифр, крайні дати документів, обсяг
- Зміст (груповий опис)
- Мова/мови документів
- Умови доступу

- Примітки

4. Фінансове забезпечення

Фінансове забезпечення реалізації Концепції здійснюватиметься за рахунок коштів Державного бюджету (в межах фінансування основної діяльності ЦДАЗУ), а також із інших джерел.

Важливою умовою результативності архівної евристики, пов'язаної з архівною українкою є знання виконавцями іноземних мов. Відтак очевидна потреба створення постійних курсів іноземних мов при Держкомархіві або УНДІАСД.

Створення Національного реєстру «Архівна українка» передбачає активне використання комп'ютерної та репрографічної техніки, мережі Інтернет, що потребує окремого фінансування.

Необхідним є також матеріальне забезпечення зарубіжних відряджень з метою реєстрації архівної українки у разі відсутності можливості отримати таку інформацію в інший спосіб.

5. Очікувані результати

Реалізація Концепції уможливить:

- А) з'ясування максимально повної топографії архівної українки в світі;
- Б) укладання анотованого переліку архівних фондів і колекцій архівної українки;
- В) створення електронної бази даних «Архівна українка»;
- Г) забезпечення цілеспрямованого поповнення Національного архівного фонду України документами архівної українки;
- Д) створення умов для комплектування Центрального державного архіву зарубіжної українки;
- Е) активізацію міжнародного співробітництва у сфері архівної справи;
- Є) удосконалення архівного права щодо питань архівної українки;
- Ж) створення взаємопов'язаної системи довідників (у тому числі електронних) про документи культурної спадщини України, які знаходяться за кордоном, та документи іноземного походження, що стосуються української історії.

¹ Архівна та рукописна Українка: Програма виявлення, обліку, опису архівних документів і рукописних книг та створення національного банку інформації по документальних джерелах з історії України // Архівна та рукописна Українка: матеріали розширеної міжвідомчої наради по обговоренню Державної програми «Архівна та рукописна Українка» (Київ, 17 жовтня 1991). – К.: Ін-т укр. археографії, 1992. – С. 51–52.

² Див.: *Патриція К. Гримстед*. Архивная Россия/Советика. К определению типологии русского зарубежного наследия за рубежом // Труды историко-архивного института. – М., 1996. – Т. 33. – С. 267;

³ *Боряк Г. В.* Архівна українка // Архівознавство: Підручник / За заг. ред. І. Матяш та Я. Калакури. – К.: Вид. Дім «КМ Академія», 2002. – С. 117–128.

⁴ *Дубровіна Л. А.* «Архівна та рукописна українка»: до проблеми об'єкта археографічного та інформаційного опису в системі НАІС // Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Українка». – Вип. 1. Інформатизація архівної справи в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Зб. наук. праць. – К., 1996. – С. 41–62.

⁵ *Гриша С. М., Сохань О. В.* Програмно-технологічні аспекти розбудови Національної архівної інформаційної системи (асоціативний підхід) // Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Українка». – Вип. 1. Інформатизація архівної справи в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Зб. наук. праць. – К., 1996. – С. 73–87; *Сохань О. В.* Гіпертекстові та гіпермедіальні технології (перспективність їх використання в архівних інформаційних системах) // Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Українка». – Вип. 1. Інформатизація архівної справи в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Зб. наук. праць. – К., 1996. – С. 89–97.